

Kutte norske klimagassutslipp

SV-argument, publisert 29. mai 2017

Klimaendringene er i gang. I Norge opplever vi styrtregn, flom og ras, men aller hardest rammes mennesker i fattige land. Det er i dag flere mennesker fordrevet som følge av naturkatastrofer og klimaendringer enn som følge av krig og konflikt. Klimaendringene rammer hardt og urettferdig.

Vi nordmenn har ikke større rett til å slippe ut klimagasser enn andre mennesker på kloden. Likevel har vi høye utslipp, og Høyre-FrP-regjeringen har mislyktes i å kutte utslippene i sin regjeringperiode. En gjennomsnittsnordmann slipper ut nesten dobbelt så mye klimagasser som en gjennomsnittsvenske. Det er solidarisk om rike land som Norge får ned utslippene våre til et rettferdig nivå.

SV stiller krav om at Norge må kutte sine egne utslipp av klimagasser. Dette er vårt hoved-miljøkrav til ny regjering etter valget. Norge trenger en politikk som bygger på prinsippet om at bare nullutslipp er godt nok. Vi må gå over til biler, fabrikker, båter og hus som ikke forurenses. Ved å være tidlig ute med nullutslippsløsninger kan Norge trygge og skape arbeidsplasser.

Klimapolitikken skal gjøre det mulig for mammaen på Veitvet, læreren i Sogndal og kystfiskeren i Steigen å bli med på miljødugnaden, men oljedirektørene skal sannelig møte opp på dugnad de også. Klimapolitikken skal vri investeringene bort fra motorveier og over på kollektivtransport og elbiler. Vi bygger ut jernbanen heller enn å legge opp til mer flytrafikk. Og SV vil aldri svikte kampen for et oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja.

Hva er galt med regjeringens klimapolitikk?

Fasit etter fire år med Høyre-FrP i regjering viser at arbeidet med å kutte utslipp i Norge har stått stille. Sammenligner man alle årene som regjeringen har styrt, viser tallene at klimagassutslippene ikke har gått ned i Norge. Regjeringen har istedenfor jobbet for å avskaffe nasjonale utslippsmål, og ivrer for en politikk der man heller kan kjøpe utslippskutt i andre land, framfor å kutte egne utslipp. Det haster med å stoppe de farlige klimaendringene, og nå trengs en ny regjering som kutter utslipp.

Likevel fortsetter høyre regjeringen som før med å bygge motorveier og åpne for mer oljeutvinning. SV ønsker ikke mer oljeutvinning og store motorveier inn mot byene. Vi vil ha et oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja. Vi vil ha lyntog framfor å utvide flyplasser ved de store byene. Vi vil gjøre det lettere å velge kollektiv, sykkel og gange. Vi vil fjerne den fossile fyringsoljen i alle bygg og sikre at nye biler som selges er el-biler.

Regjeringen skryter av å ha kuttet utslippene i 2016. Sannheten er at regjeringens miljøpolitikk er dynket i palmeolje og regnskogsødeleggelse. Utslippskuttene som regjeringen skryter av for 2016 er dynket i et rekordstort forbruk av palmeolje som ødelegger regnskogen. Derfor jobber SV for å kaste regjeringen ut av kontorene og palmeoljen ut av drivstoffet.

Hvor mye mener SV at Norge må kutte i sine utslipp framover?

SV mener Norge må styre mot null utslipp på lang sikt. Utslipp av klimagasser i Norge må reduseres med minst 50 prosent innen 2030, og det må fastsettes et mål om at Norge skal bli fritt for fossile utslipp innen 2040. For at Norge skal bidra med sin rettferdige andel utslippskutt, må vi redusere egne klimagassutslipp med mellom 2 og 3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter årlig. Som et hovedkrav for å gå i forhandling om makt etter valget, skal SV ha gjennomslag for konkrete tiltak som kutter norske utslipp (se neste svaret på neste spørsmål).

Hva er det viktigste klimakravet fra SV til ny regjering?

Stortings-perioder varer bare fire år. Det er lite troverdig med politikere som lover store utslippskutt en gang i framtiden, men som styrer for utslippsøkning på kort sikt. SVs står for en politikk som gir konkrete utslippskutt i løpet av den stortingsperioden vi går til valg på.

Som et hovedkrav for å gå i forhandling om makt etter valget skal vi ha på plass enighet om tiltak og virkemidler som kutter egne utslipp med minst 3 millioner tonn i kommende stortingsperiode sammenlignet med utslippene i 2016, og som i tillegg legger grunnlag for større utslippskutt i årene etter. Utslippene i 2016 var på 53,4 millioner tonn. Det skal lages et forpliktende nasjonalt klimabudsjett som viser hvordan målet kan nås.

Om verden skal klare å løse klimaproblemene må store deler av verdens fossile ressurser forbli ubrukt. Vi vil sørge for at sårbare og verdifulle områder som Lofoten, Vesterålen, Senja, Mørebløkkene, iskanten, polarfronten og uåpnede deler på norsk sokkel forblir uten petroleumsvirksomhet.

Hovedkravet på miljø om utslippskutt og ja til et oljefritt Lofoten oppsummerer ikke HELE SVs miljøpolitikk. Vi skal forhandle om gjennomslag for alle punktene i arbeidsprogrammet.

Å kutte 3 millioner tonn er mye. Det tilsvarer utslippene fra om lag 1,3 millioner privatbiler.

Noen har sagt om SV sitt hovedkrav at *minst 3 millioner tonn* CO₂ ikke er nok. Det er SV helt enig.

I partiprogrammet vårt står det derfor at for at Norge skal bidra med sin rettferdige andel må vi redusere egne klimagassutslipp med mellom 2 og 3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter årlig.

Vi vil altså jobbe for å få gjennomslag for enda større kutt enn hva vi skisserer i vårt hovedkrav- så store kutt i klimagassutslippene som mulig. Men de siste årene har utslippene økt. Å starte en utvikling som kutter mye utslipp tar tid. Mye av klimapolitikken i kommende stortingsperiode vil få full effekt først når stortingsperioden er over. For skal vi være sikre på å klare minst 3 millioner tonn på 4 år – må vi sikte høyere og planlegge for enda større kutt. Det vil gi enda større gevinst på sikt.

Hvilke tiltak og virkemidler kan kutte utslipp i Norge?

Grønn byutvikling: SV sier nei til nye motorveier som gir trafikkvekst inn mot byene. Vi ønsker istedenfor at staten støtter en satsing på kollektiv, sykkel og gange, mot at byene forplikter seg til å kutte i biltrafikken.

9 av 10 nye biler som selges i 2021 skal være elbiler: Vi ønsker også å vri kjøpsavgiftene for nye biler slik at elbilen vinner over fossilbilen. Satsingen krever også utbygging av ladepunkter over hele landet og flere energistasjoner for hydrogenbiler. Varebiltransporten må også bli utslippsfri gjennom bruk av avgifter og regulering.

Lyntogsatsing framfor utvidelse av flyplasser: SV vil gjøre det enklere å reise, pendle og transportere gods og varer på en miljøvennlig måte. Da trenger vi både raskere og bedre jernbane. I 2015 lå tre av Europas elleve mest trafikkerte innenlands flyruter i Norge. Utslippene fra flytrafikken har økt kraftig og vil fortsette å øke dersom vi ikke satser på mer miljøvennlige transportmidler. SV vil ha en storstilt satsning på tog i hele landet. Vi vil også utvikle strekninger med lyntog mellom de store byene slik at reisetiden reduseres kraftig.

Fjerne all oppvarming med fossil olje og gass i bygg: Det finnes så mange gode fornybar og utslippsfrie oppvarmingsløsninger.

Fra olje til nullutslipp: SV vil at Norge skal la olje og gass bli liggende til beste for klima og i respekt for framtidige generasjoner. SV går mot utbygging av nye felt og nye konsesjonsrunder. Verden har allerede funnet mer fossile ressurser enn vi tåler å hente ut om vi skal unngå ødeleggende klimaendringer. SV vil derfor si nei til all ny tildeling av letearealer til oljeindustrien. SV går inn for varige petroleumsfrie områder. Vi vil at områdene Lofoten, Vesterålen og Senja, Møreblakkene, Skagerrak, iskanten, polarfronten og Jan Mayen skal være petroleumsfrie.

Nullutslippsatsing i industrien: At Norge skal realisere nullutslipps-teknologi i alle norske industrigrener. Industriens energibruk skal være fossilfri. Norge skal være verdensledende på fornybare reduksjonsmidler i metallindustrien. Vi skal bygge opp en industrisatsing på utvikling av biobaserte kjemikalier og drivstoff. Vi vil jobbe for karbonfangst på Yara Herøya, Norcem Brevik og Klemetsrud Oslo, samt klargjøre norsk sokkel for CO₂-lagring. I tillegg vil vi lage et CO₂-fond for næringslivets tungtransport. Dette skal fungere som næringslivets NO_x fond. Avgiftene næringslivet betaler inn når de slipper ut NO_x går til å støtte tiltak som kutter utslippene.

Statsminister Erna Solberg har sagt at hun allerede har innfridd SV hovedkrav om å kutte 3 millioner tonn CO₂?

Det er bare tull. Fasit etter fire år med Høyre-FrP i regjering viser at arbeidet med å kutte utslipp i Norge har stått stille. Sammenligner man alle årene som regjeringen har styrt, viser tallene at klimagassutslippene ikke har gått ned i Norge.

Regjeringen skryter av å ha kuttet utslippene i 2016. Sannheten er at utslippskuttene som regjeringen skryter av for 2016 er dynket i et rekordstort forbruk av palmeolje som ødelegger regnskogen. Beregninger viser at regjeringens palmeoljebruk fører til større utslipp globalt, enn de totale utslippskuttene i Norge for 2016. Derfor vil SV kaste regjeringen ut av kontorene og palmeoljen ut av drivstoffet.

Bakgrunn: Statsminister Erna Solberg bruker prognoser for utviklingen i klimagassutslipp for 2020 som forklaring for hvorfor hun mener hun har innfridd SVs krav om 3 millioner tonn kutt. Men Solbergs såkalte «kutt» er bare avvik fra tidligere prognoser for 2020, ikke reelle utslippskutt som faktisk er gjennomført. Prognosene er usikre og forutsetter ingen nye vedtak som øker utslippene (lite trolig med Høyre og FrP i regjering). SVs klimakrav har dessuten til hensikt å kutte reelle utslipp fra dagens nivå (utslippene i 2016), og beregnes ikke på kreative måter som avvik i referansebaner eller reduksjon av «gap» i prognoser, slik regjeringen gjør. Utslippene i 2016 var på 53,4 millioner tonn CO₂. Den nyeste prognosen viste at utslippene i 2020 ligger an til å bli 51,8 millioner tonn CO₂. Utslippskutt på minst 3 CO₂ millioner tonn betyr at utslippene må ned til 50,4 millioner tonn CO₂, altså mer enn prognosen. Og SV vil at utslippene skal ned enda mer.

Hvorfor er det så ille at regjeringen har brukt palmeolje?

39 prosent av biodrivstoffet som ble brukt i Norge i 2016 var basert på palmeoljebaserte produkter. Dette ødelegger regnskogen. Biodrivstoff kan produseres på gode og dårlige måter. Økt etterspørsel av palmeolje til biodrivstoff er en av de viktigste årsakene til fortsatt ødeleggelse av regnskog og torvmyr i Sørøst-Asia. Selv palmeolje som i dag tilfredsstiller EUs bærekrafts-krav, har høyere klimagassutslipp enn fossilt drivstoff. Dette fordi økt etterspørsel i markedet bidrar til ytterligere ekspansjon av palmeoljeplantasjer inn regnskog og myrområder. SV vil derfor kaste ut palmeoljen av biodrivstoff i Norge.

SV har regnet på klimaeffekten av Høyre-FrP-regjeringens palmeoljebruk. Norge unngår omlag 425.000 tonn CO₂ på sitt klimaregnskap som følge av at man bruker regnskog-diesel heller enn vanlig fossil diesel. Det finnes ikke *ett* sikkert tall for hvilken klimaeffekt palmeoljebaserte produkter har. I vårt regnestykke har vi tatt utgangspunkt i utslippstall fra en rapport publisert fra Miljødirektoratet i 2016. Det palmeoljebaserte drivstoffet vi i fjor brukte i Norge, kan anslås å ha medført *økte* utslipp globalt på mellom 520 000 og 790 000 tonn CO₂ (moderat og verst tenkelig scenario). Utslippsøkningen som Norge sørger for på grunn av sin palmeoljebruk er altså større enn hele nedgangen i utslippene på det norske utslippsregnskapet i 2016.

Hvorfor vil ikke SV ta utslippskuttene i form av kvotekjøp i utlandet?

Norge er et rikt land med høye utslipp. Skal verden klare å bekjempe klimaproblemet, er vi avhengig av at rike land gjennomfører de største utslippskuttene. Da kan vi ikke utsette omstillingen av Norge. Alle fabrikker, biler og hus vi nå investerer i skal stå i mange tiår. Da må vi ikke låse oss til høye utslipp, som er uforenelig med å nå verdens klimamål. Hvis ikke Norge omstiller seg, vil det dessuten være til skade for norsk næringsliv, som vil bli mindre konkurransedyktige i en verden med strengere miljøkrav.

Vil ikke alle partier egentlig kutte klimagassutslippene?

Nei. Enkelte av statsrådene i regjeringen mener tvert imot at mennesket ikke står bak de klimaendringene vi er vitne til (Fremskrittspartiet). De store partiene (Høyre, FrP, Arbeiderpartiet) mener Norge skal ha klimamål som også skal kunne innfris gjennom å kjøpe utslippskutt i utlandet.

Er ikke velferden vår avhengig av oljeindustrien?

Velferden vår er ikke avhengig av oljeindustrien – velferden er avhengig av at vi klarer å omstille oss bort fra oljen. Å satse på oljeavhengighet framfor nullutslippsløsninger, er å gamble med framtida for norske arbeidsplasser. Null utslipp betyr ikke null aktivitet, men at vi skal skape verdier uten å skape miljøproblemer. Det skal være Norges konkurransefortrinn i framtida.

Bakgrunn

Norske klimagassutslipp fordeler seg på følgende måte	
	2016
<i>Olje og gass</i>	14,9 millioner tonn CO2-ekv
<i>Industri</i>	11,7 millioner tonn CO2-ekv
<i>Veitrafikk</i>	9,9 millioner tonn CO2-ekv
<i>Jordbruk</i>	4,6 millioner tonn CO2-ekv
<i>Energiforsyning</i>	1,7 millioner tonn CO2-ekv
<i>Oppvarming i bygg</i>	1,2 millioner tonn CO2-ekv
<i>Innenriks luftfart, sjøfart og fiske m. m</i>	6,5 millioner tonn CO2-ekv
<i>Andre kilder</i>	3 millioner tonn CO2-ekv
<i>Totale utslipp</i>	53,4 millioner tonn CO2-ekv